

Epäviraalisten käyttöaiheiden sanansaattajat

Lääketehtaat saavat mainostaa tuotteitaan vain niihin käyttöaiheisiin, jotka lääkeviranomaisen on hyväksynyt. Mikään ei kuitenkaan estä lääkäreitä keskustelemasta ammatillisissa yhteyksissään tai lääketieteellisissä lehdissä muistakin käyttöaiheista. Tällainen keskustelu on lääketekäiden mieleen, koska se laajentaa lääkkeiden käyttöä ja kasvattaa myyntiä.

PLoS Medicinessä julkaistun artikkelin (Kesselheim AS ym. PLoS Med 2012;9(8):e1001280. doi:10.1371/journal.pmed.1001280) kirjoittajat etsivät Yhdysvaltain oikeusministeriön asiakirjoista ja muista lähteistä lääkäreitä ja tutkijoita, joiden nimi oli vuosina 1996–2010 tullut esille lääkkeiden markkinointirikkomuksia selvitellessä. He tunnistivat 91 lääkäreitä tai tutkijaa, joille lääketehtaat

olivat maksaneet luento- tai muita palkkioita tai tutkimus- tai koulutusapurahoja, jotta nämä toisivat myönteisesti esille lääkkeiden käyttöä ”epäviraalisiin” käyttöaiheisiin.

Näistä lääkkeistä ja tutkijoista 39 oli ”kiinnijäämistään” seuranneina kolmena vuotena julkaissut yhteensä 404 tieteellistä artikkelia. Näistä artikkeleista 148:ssa ei ollut lainkaan sidonnaisuusilmoitusta, 180:ssä ei mainittu lääketehdasta lainkaan tai sidonnaisuuden luonne kuvattiin puutteellisesti, ja 14 artikkelissa oli ilmoitus, että sidonnaisuuksia ei ole. Vain 62 artikkelissa (15 %) sidonnaisuudet oli ilmoitettu asianmukaisesti. Suurin osa tuotteliaimmista kirjoittajista oli ilmoittanut sidonnaisuutensa asianmukaisesti edes joskus mutta yli puolet ei ollut tehnyt niin kertaa-

kaan. Erilaisissa kommentoivissa artikkeleissa sidonnaisuudet oli ilmoitettu merkittävästi harvemmin kuin alkuperäistutkimuksissa.

Tässä tutkimuksessa sidonnaisuudet oli ilmoitettu huomattavasti aikaisemmissa julkaisuissa on raportoitu, mikä liittyy valikoituun tutkimusjoukkoon. PLoS Medicinen artikkelin kirjoittajat ovat kuitenkin huolestuneita siitä, että tieteellisten lehtien sidonnaisuuksien ilmoittamisvaatimuksissa näyttää olevan vakavia puutteita erityisesti kommentoivien artikkelien suhteen. Tulokset olivat tosin ajalta ennen ICMJE:n yhtenäisten sidonnaisuusvaatimusten julkaisemista, joten ehkäpä meillä on toivoa paremmasta. ■ PS